

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N JA 58 G §:N MUKAINEN PÄÄTÖS PIRKANMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN JA PUNKALAITUMINEN KUNNAN ALUEELLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Maailman terveysjärjestö WHO on 26.11.2021 nostanut omikron-koronavirusmuunnoksen (B.1.1.529) huolta aiheuttavien koronavirusmuunnosten listalle (VOC, variant of concern).

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on viimeksi 3.12.2021 antamallaan päätöksellä tehnyt Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueelle tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaisen rajoituspäätöksen koskien yleisötilaisuuksien järjestämistä (LSSAVI/18864/2021). Päätöksellä on kielletty Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueella kaikki sellaiset sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 20 (kaksikymmentä) henkilöä. Päätös on voimassa ajalla 6.12.2021 – 5.1.2022.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 9.12.2021 antamallaan päätöksellä tehnyt Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueelle tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen päätöksen (LSSAVI/19242/2021). Päätös on voimassa ajalla 13.12. – 31.12.2021.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle

LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 5, 13035 AVI | Käyntiosoite: Wolffintie 35, Vaasa

puh. 0295 018 450

Jyväskylän toimipaikka

Tampereen toimipaikka

kirjaamo.lansi@avi.fi

Hannikaisenkatu 47

Yliopistonkatu 38

www.avi.fi

ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Yleisötilaisuuksien ja yleisten kokouksen kieltäminen

Aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Määräys on voimassa ajalla 25.12.2021-7.1.2022.

Määräys

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla kaikki Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueella sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2004 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Tartuntatautilain 58 g § 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut tilat, 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettu

toiminta ja ne tahot, joita tämä päätös velvoittaa on määritelty tämän päätöksen perusteluissa.

Tämä päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Määräys on voimassa ajalla 25.12.2021-7.1.2022.

Kumoaminen

Tällä päätöksellä kumotaan 3.12.2021 annettu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien sekä Punkalaitumen kunnan alueita koskeva Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla antama päätös ajalta 25.12.2021 – 5.1.2022 (LSSAVI/18864/2021).

Perustelut

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettut päätökset tehdään

enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (447/2021) muun muassa väliaikaisesti lisätty 58 c – 58 h § ja 59 a – 59 e §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät ovat voimassa 31.12.2021 asti. Lisäksi tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (876/2021) lisätty 58 i – 58 k §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät ovat voimassa 31.12.2021 asti. Lailla tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta lisätään lakiin väliaikaisesti muun muassa 58 a – 58 m ja 59 a – 59 c §. Edellä mainitut pykälät ovat voimassa 1.1.2022 – 30.6.2022.

Tartuntatautilain 58 c §:n 1 momentin mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitettun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkailta ja osallistujilta on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa säädetyn toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään niistä toimijoista, joita edellä 58 c §:ssä säädetty velvollisuudet koskevat.

Pykälän 4–5 momenttien mukaan 1 momentissa säädetty velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa eivätkä ne saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin mukainen päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Kyseisen pykälän 3 momentissa säädetään, että yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun edellä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun,
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana sekä
- 3) tilat, joita käytetään jäljempänä 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan niiden asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Kyseisen pykälän 5 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa ja Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Pykälän 6–7 momenttien mukaa 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiuurheilemiseen eikä

yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä se saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 8 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämislle erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Kyseisen pykälän 31.12.2021 asti voimassa olevan 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

- 1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 50;
- 2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryypäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella; ja
- 3) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Tartuntatautilain 58 g §:n 1.1.2022 voimaan astuvan 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

- 1) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryypäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella; ja
- 2) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2—6 kohdassa tarkoitettua hivi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaidat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkihuoneet ja sisäleikkihuoneet;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Pykälän 6 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattuurheilua eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Pykälän 7 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöstä saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Edelleen pykälän 8 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista toiminnasta ja tiloista.

Tartuntatautilain 58 h §:n 1 momentin mukaan, jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset.

Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle tai aluehallintovirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä.

Kyseisen pykälän 4 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetun suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

Tartuntatautilain 58 i §:n 1 momentin mukaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Tartuntatautilain 58 i §:n 2 momentin mukaan jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalta yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädettyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava

toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Tartuntatautilain 58 i §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 3 momentissa säädetystä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrättyt sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädettyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittämisedellytys estä riittäväällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 59 a §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d ja 58 g §:ssä sekä 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista.

Tartuntatautilain 59 b §:ssä säädetään valvonnan toteuttamiseksi tehtävistä tarkastuksista ja 59 c §:ssä toimivallasta antaa määräyksiä ja asettaa pakkokeinoja.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Lain esityöt

Hallituksen esityksen (245/2020) 58 d §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan harkintapohja määräytyy THL:n tuottaman tiedon ja ohjeistuksen mukaisesti, ottaen huomioon myös sairaanhoitopiirin tuottama tarkempi aluekuva ja alueen muut toimenpiteet. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Esityksen mukaan koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia. Lähes vastaavasti todetaan esityksessä tartuntatautilain 58 g §:n osalta. Kyseistä pykälää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että säännös on viimesijainen keino viranomaistoimin nopeasti, riittävän ennakoivasti ja mahdollisimman lyhytaikaisesti reagoida alueelliseen vaikeaan tautitilanteeseen, jos millään muilla keinoin covid-19-epidemian leviämistä alueella ei voida estää.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lakiehdotuksen mukaan tilojen sulkeminen voisi koskea erilaisia liikuntaan ja urheiluun käytettäviä tiloja, uimahalleja, kylpylöiden allastiloja, yleisiä saunoja, harrastustoiminnan tiloja, huvi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikkipaikkoja kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston arvion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoittuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Esityksen mukaan tilojen sulkeminen olisi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti rajoitettu vain lakiehdotuksen 58 g §:n 4 momentissa lueteltuihin tiloihin. Lisäksi pykälän soveltamisen edellytyksen olisi, että lakiehdotuksen 58 d §:n mukaisia toimenpiteitä lähikontaktien välttämiseksi tai muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä.

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta korostaa hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 1/2021 vp), että lakiehdotuksen lähtökohta on, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan eri toiminnoissa ensisijaisesti 58 c ja 58 d §:n nojalla. Vasta, jos nämä ja muut toteutetut toimet eivät riitä, voidaan turvautua 58 g §:n sääntelyyn. Tällöinkin toimenpiteiden tulee olla epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämättömiä ja pykälän 2 momentissa säädettävien edellytysten tulee täyttyä.

Hallituksen esityksen (31/2021) 58 g §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan soveltaminen ei olisi riippuvainen siitä, kuinka laajalle asiakas- ja osallistujamäärälle kyseisiä tiloja käytettäisiin, vaan sulkeminen koskisi kaikkia 58 g §:n 4 momentissa säädettyjä tiloja. Pykälän 4 momentissa tarkoitettuihin tiloihin liittyvä toiminta on sellaista, jossa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle ottaen huomioon ihmisten fyysinen läheisyys ja yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai riski taudin leviämiseksi tilojen pintojen välityksellä.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa 58 d ja 58 g §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 7/2021 vp), että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin sanamuoto jättää epäselväksi, onko lainsäätäjän tarkoituksena ollut, että tilojen sulkeminen kohdistuu ainoastaan liikunta- tai urheilutoimintaan tai huvi- tai virkistystoimintaan säännöksessä mainituissa tiloissa vai onko esityksen tarkoituksena mahdollistaa tilojen sulkeminen kokonaan.

Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on, että erityisen tartuntariskin toiminnot voidaan edellytysten täytyessä kyseessä olevissa tiloissa kieltää kokonaan sulkemalla tilat. Valiokunta toteaa, että kyseisissä tiloissa voidaan järjestää poikkeuksellisesti muuta toimintaa, johon ei sisälly erityistä tartuntariskiä, esimerkiksi covid-19-rokotuksia, vaikka tilat olisikin suljettu niiden tavanomaiselta toiminnalta. Sulkemispäätös ei saa myöskään estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi maneeseissa harjoitettava ratsastustoiminta ja muu vastaava toiminta eivät yksilöurheiluna kuulu soveltamisen piiriin. Valiokunta korostaa kuitenkin, että näissäkin tiloissa on noudatettava 58 c §:n mukaisia velvoitteita ja niihin voidaan kohdistaa 58 d §:n mukaisia päätöksiä.

Valiokunta kantaa erityistä huolta lasten ja nuorten harrastustoiminnan jatkumisesta. Valiokunta korostaa, että 58 g §:n soveltamisessa tulee huomioida erityisesti lasten ja nuorten mahdollisuudet harrastaa liikuntaa.

Mietinnössä todetaan myös, että valiokunta katsoo, että 58 g §:n soveltaminen on sinänsä mahdollista kiireellisissä tilanteissa, joissa ei ensin ole tehty 58 d §:n mukaista päätöstä. Valiokunta korostaa, että lähtökohtaisesti tulee ensi sijassa käyttää lievempiä rajoituksia ja siirtyä porrastetusti tiukempiin, jos se on epidemiatilanteen vuoksi välttämätöntä.

Hallituksen esityksen (31/2021) 58 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että säännöstä tarkennettaisiin siten, että pykälän 1 ja 4 momenteista poistettaisiin viittaus 58 d §:n 3 momentissa olevaan määritelmään yleisölle avoimista tai rajatun asiakas- ja osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuista tiloista. Säännös mahdollistaisi elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan tilojen sulkemisen väliaikaisesti kokonaan asiakkailta ja muilta toimintaan osallistuvilta. Tilanteessa, jossa ehdotettua säännöstä voitaisiin soveltaa, pelkkä ihmisten välisten fyysisten lähikontaktien välttäminen

esimerkiksi asiakas- tai osallistujamäärää rajaamalla ei ole riittävä toimi epidemian leviämisen estämiseksi.

Hallituksen esityksen (226/2021) 58 g §:n säännöskohtaisten perusteluissa todetaan, että 2 momentin viranomaisen päätöksenteon edellytyksiä muutetaan siten, että säännöksen soveltamiskriteereistä poistetaan ilmaantuvuusluku. Lisäksi tartuntaryppäiden osalta edellytetään niiden olevan merkittäviä ja ne voisivat aiheuttaa merkittävän riskin taudin laajaan leviämiseen alueella. Muutos on perusteltua, sillä ilmaantuvuusluvun käytettävyys rokotuskattavuuden noustessa ei kuvasta enää epidemian kannalta oleellista edellytystä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan 58 d §:n 2 momenttia.

Esityksen mukaan merkittäville tautiryppäillä tarkoitettaisiin sellaisia tilanteita, joissa tartuntaketjuja ei pystyttäisi luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttaisivat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Laajalla leviämällä tarkoitetaan uusien tapausten merkittävää lisääntymistä ja leviämisten ryppäiden ulkopuolella, mikä vaikeuttaa tapausten jäljitettävyyttä. Harkinta siitä, milloin kyseessä olisi merkittävä tautiryppäs, jää päätöksentekijälle, jonka tulee päätöksenteossaan nojautua asiantuntija-arvioon. Tautiryppäiden merkittävyyteen vaikuttavat edellä todetut pykälässä säädetyt edellytykset jäljitettävyydestä sekä merkittävästä laajan leviämisen riskistä. Säännöksessä tarkoitettu tautiryppäiden merkittävyys liittyy keskeisesti esimerkiksi uhkaan siitä, että tautiryppäät tai niiden nopea laajeneminen lisäävät riskiä tartuntataudin hallitsemattomalle väestöleviämiselle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittävälle kasvamiselle tai hengen ja terveyden vaarantumiselle. Myös terveydenhuollon kantokyvyn ja voimavarojen riittävyyden vaarantuminen on olennaista tautiryppäiden merkittävyyden ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioinnissa.

Valtakunnallinen ohjaus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa

korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) on 13.12., 11.11. ja 1.12.2021 antanut ohjauskirjeet uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman soveltamisesta.

Valtioneuvosto periaatepäätös sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelmassa COVID-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseksi 2021–22 tarkoitetun hätäjarrumekanismen käyttöönotosta (STM/2021/278) on annettu 22.12.2021.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauskirjeessä Hätäjarrumekanismen käyttöönotosta 22.12.2021 todetaan, että epidemia on olennaisesti heikentynyt useiden viikkojen ajan. Erityisesti rokottamattomilla nuorilla ja aikuisilla koronavirustapausten ilmaantuvuus on ennennäkemättömän korkea. Epidemiatilanteen yllättävää ja erittäin vakavaa heikkenemistä varten on valmisteltu poikkihallinnollisesti valtakunnallisesti hätäjarrumekanismi. Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pystytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin. Mekanismi olisi otettava käyttöön, mikäli epidemiatilanne uhkasi merkittävästi väestön terveyttä ja hyvinvointia, palvelujärjestelmän toiminta- ja kantokyky olisi vakavasti uhattuna, ja sekä sairaala- että tehohoito uhkaavat ylikuormittua, tai rokotusohjelman vaikuttavuus olisi ennakoarviota merkittävästi huonompi ja epidemiatilanne alkaisi seurauksena merkittävästi uudelleen vaikeutua.

Ohjauskirjeen mukaan rokotuskattavuuden saavutettua kohdeväestössä ennalta asetetun 80 % tavoitetason kävi ilmeiseksi, että samaan aikaan lisääntyneet kontaktit ja rajoituksista luopuminen loivat kierteen, jossa tartunnat levisivät erittäin laajasti ja nopeasti rokottamattomien keskuudessa. Rokotusten kohderyhmien laajentamisella,

testauksen lisäämisellä ja riskiperusteisesti kohdennetuilla sekä ns. koronapassin avulla suunnatuilla rajoitustoimenpiteillä ei riittävästi ole pystytty tätä kehitystä estämään. Kun samaan aikaan kahden rokotuksen antama suojateho alkoi hiipua, tartuntoja on alkanut esiintyä myös ensiksi rokotetuilla riskiryhmillä. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveyspalveluissa. Välillisten vaikutustensa kautta tartuntojen leviäminen voi jatkossa vaikuttaa merkittävästikin myös ihmisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksiin ja siten vaikeuttaa tavoitteeksi asetettua yhteiskunnan auki pitämistä. Ilmaantuneen uuden omikron - virusmuunnoksen merkitystä tälle kehitykselle ei vielä tarkemmin tunneta, mutta tieto asiasta lisääntyy erittäin nopeasti kansainvälisten kokemusten ja tilannekuvan seurannan avulla. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi.

Ohjauksen mukaan lisätoimien käyttöönoton keskeiset tavoitteet ovat:

1. Suojata väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektioilta
2. Turvata sote-palvelujärjestelmän toimintakyky ja erityisesti teho- ja erikoissairaalahoitoon vuodeosastojen kapasiteetti
3. Mahdollistaa rokotusohjelman toteuttamisella (1., 2. ja 3. annokset) laajempi väestösuoja sekä infektioita että vakavia tautimuotoja vastaan

Ohjauksen mukaan lisätoimenpiteiden kattavalla käytöllä pyritään siis hillitsemään epidemiaa ja turvaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokykyä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Mekanismin sisältyvien toimenpiteiden käyttöönotolla tavoitellaan kontaktien tehokasta vähenemistä määrääjaksi pahimmilla epidemia-alueilla. Rajoitustoimien ajallisessa ja alueellisessa kohdentamisessa pääsääntönä tulee olla ainakin sairaanhoitopiiritasoinen arviointi ja päätöksenteko sekä epidemiatilanteen kannalta varmistetusti tehokas rajoitustoimien ajallinen kesto.

Joidenkin toimenpiteiden toteuttaminen erityisvastuualuetasoisesti voi olla tarpeen, mikäli toimien perusteena osaltaan on erikoissairaanhoidon kapasiteetin turvaaminen. Toimenpiteiden kohdentamisen perusteena ja tukena käytetään leviämisalueen määritelmää.

Ministeriö ohjaa, että epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin päätöksin ja niiden täyden soveltamisalan mukaisesti yleisötilaisuuksien järjestämistä ja tilojen käyttöä, kohdistuen myös matalan riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin,
- rajoitetaan edellytysten täytyessä korkean ja kohtalaisen riskin yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päätöksin ja
- rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan erityisesti korkean ja kohtalaisen riskin tilojen osalta.

Ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa. Päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

STM:n mukaan rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta. Välttämättömyys tarkoittaa sitä, että asetettua tarkoitusta ja tavoitetta ei voida saavuttaa ilman kyseisen rajoitustoimenpiteen käyttöä osana toimenpidekokonaisuutta. Suhteellisuusperiaate tarkoittaa sitä, että toimien ja

toimenpidekokonaisuuksien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden, ja siten rajoituksilla perusoikeuksien turvaamiseksi saavutettavien kokonaishyötyjen tulee olla suurempia kuin niiden negatiiviset vaikutukset muiden oikeuksien toteutumiseen. Tavoitetaso, joka tämän tarkoituksen toteutumiseksi asetetaan, on osin perusoikeuksien turvaamisvelvoitteen ja muun lainsäädännön asettamaa oikeudellista harkintaa, osin arvoperusteista valintaa, joita molempia ohjaa vaikutusarvioinnin kautta saatava tieto.

Ohjaukskirjeen mukaan, kun epidemiatilanne on merkittävästi uudelleen vaikeutunut tavalla, joka olennaisesti lisää riskiä hallitsemattomalle väestöleviämiselle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittävä kasvamiselle ja henkien ja terveyden vaarantumiselle, on otettava käyttöön toimintatapa, jolla aiemmin käytössä olleen kaltainen alueellisesti ja valtakunnallisesti laajempi rajoitusmahdollisuus voidaan toteuttaa. Tällöin suojattavien oikeushyvien painopiste muuttuu ja palautuu laaja-alaiseen pandemiantorjuntaan. Olennaista tässäkin suhteessa on tieto tartunnan aiheuttamista riskeistä suojattavalle kohderyhmälle samoin kuin tieto suojoitoimenpiteiden vaikutuksista. Tämä vaikuttaa niin siihen, millä painolla perusoikeuksien turvaaminen edellyttää näiden ryhmien suojaamista, kuin siihen, millä keinovalikoimalla heitä suojataan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös sanottujen väestöryhmien kokonaishyvinvointiin ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen. On huomattava, että suojattavaan väestöön kuuluu haavoittuvia väestöryhmiä ja henkilöitä, joiden hyvinvoinnin suojaamiseen on korostettu oikeudellinen velvollisuus (lapsen oikeuksien sopimus, vammaisyleissopimus).

Ohjauksessa todetaan, että oikeudella henkeen ja terveyteen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin on perusoikeusjärjestelmässämme erittäin vahva asema. Oikein ajoitetuilla ja tehokkailla toimilla voidaan myös lyhentää ja rajoittaa pitkäaikaisemmaksi muodostuvien rajoitusten tarvetta. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen

ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Valtakunnallinen epidemiatilanne

Koronaepidemian valtakunnallinen tilannekuva päivitetään viikoittain Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) verkkosivuille. THL:n laaja seurantaraportti julkaistaan Hybridistrategian seurantaraportit -verkkosivuilla joka toinen viikko torstaisin. Seuraavan kerran Hybridistrategian seurantaraportti julkaistaan poikkeuksellisesti vasta 13.1.2022.

16.12.2021 päivitetyn THL:n tilannekatsauksen mukaan tärkein tapa hidastaa koronavirusepidemiaa on saada väestö suojattua koronarokotuksilla. Suomessa rokotusten kohdeväestöstä, eli 12 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista, on 87,4 % saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 82,9 % saanut kaksi rokoteannosta ja 11,5 % on saanut kolme rokoteannosta 15.12.2021 mennessä. Viikon takaiseen (8.12.2021) verrattuna ensimmäisen rokoteannoksen kattavuus on kasvanut 0,4 prosenttiyksiköllä, toisen annoksen kattavuus 0,6 prosenttiyksiköllä ja kolmannen annoksen kattavuus 3,9 prosenttiyksiköllä. Rokotukset jatkuvat Suomessa edelleen. Rokottamattomat ovat syys-lokakuun aikana päätyneet covid-19-tartunnan seurauksena erikoissairaanhoidon 18 kertaa todennäköisemmin ja tehohoitoon 30 kertaa todennäköisemmin kuin rokotetut. Viikkojen 48–49 aikana (29.11.–12.12.) uusia koronatartuntoja ilmaantui Suomessa 360 sataatuhatta asukasta kohden. Viikkojen 46–47 aikana (15.–28.11.) uusia tartuntoja ilmaantui 279 sataatuhatta asukasta kohden.

THL:n 21.12.2021 verkkosivuilla julkaistun uutisen mukaan Suomessa todettiin viikolla 50 arviolta noin 13 400 uutta koronavirustapausta, edellisellä viikolla 49 todettiin noin 10 600 tapausta. 20.12. mennessä on todettu yhteensä 83 varmistettua Omikron-lyödyistä. Sairaalahoidon ja erityisesti tehohoidon kuormitus on kasvussa.

THL:n uutisessa todetaan, että viimeisten 14 vuorokauden aikana (ajalla 4.12.–17.12.) uusia tartuntoja ilmaantui 408 sataatuhatta asukasta kohden. Niitä edeltävien kahden

viikon aikana (ajalla 20.11.–3.12.) tartuntoja ilmaantui 307 sataatuhatta asukasta kohden.

Viikon 50 lopussa erikoissairaanhoidossa oli yhteensä 184 potilasta, joista 126 oli hoidossa vuodeosastoilla ja 58 teho-osastoilla. 20.12. erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla oli yhteensä 177 potilasta ja tehohoidossa oli 64 potilasta. Sairaalahoidon kuormitus jakautuu nyt aikaisempaa tasaisemmin koko maan alueelle. Tautiin liittyviä kuolemia oli 20.12. mennessä ilmoitettu Tartuntatautirekisteriin yhteensä 1 493. Menehtyneistä 60 prosenttia on ollut yli 80-vuotiaita.

19.12. mennessä Suomessa 12 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista 83,3 prosenttia on saanut vähintään kaksi rokoteannosta. Kolmansia annoksia on annettu jo lähes 770 000.

Uutisen mukaan koronavirustestejä on tehty paljon viime viikkoina. Viikoilla 49–50 testejä tehtiin noin 150 000–154 000 viikossa. Testiposiitivisuus on noussut. Viimeisen 14 vuorokauden ajalla kaikista testatuista näytteistä positiivisia oli 8,1 prosenttia, kun sitä edeltävien 14 vuorokauden aikana osuus oli 6,1 prosenttia.

Leviämisalueiden tunnusmerkit täyttyvät THL:n uutisen mukaan 17 alueella: Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Helsingin ja Uudenmaan (HUS), Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Pohjan, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Vaasan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit.

Muuntuneet virukset

THL:n verkkosivulla todetaan, että viruksille on tyypillistä, että ne muuntuvat koko ajan. Näin tekee myös koronavirus, SARS-CoV-2. Kun virukset lisääntyvät, niiden perimään ilmaantuu muutoksia eli mutaatioita. Mutaatiot ovat osa virusten luonnollista evoluutioprosessia ja kohdistuvat usein niihin viruspartikkelin rakenteisiin, jotka ovat kosketuksissa isäntäsoluympäristöön. Muuntuneet virukset, eli virusvariantit, saattavat poiketa ominaisuuksiltaan aiemmin tavatuista viruskannoista.

Omikronvariantti (B.1.1.529) on havaittu ensimmäisen kerran marraskuussa 2021 Botswanassa, Etelä-Afrikassa ja Hongkongissa, jossa muunnos todettiin Etelä-Afrikasta tulleella matkustajalla. Muunnos poikkeaa huomattavasti muista koronaviruslinjoista, sillä sen piikkiproteiinissa on havaittu 26–32 mutaatiota.

THL:n mukaan Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut, että omikronmuunnos aiheuttaa merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille.

THL muistuttaa, että epidemiologinen tieto uudesta virusmuunnoksesta on vielä hyvin alustavaa. Tilanne muuttuu todennäköisesti hyvin nopeasti, kun eri maista saadaan uusia tietoja. Variantista tehdään parhaillaan lisätutkimuksia. Tutkimuksissa arvioidaan, leviääkö virusmuunnos muita herkemmin, selvitetään, pystyykö muunnos kiertämään koronarokotteiden ja aiemman koronavirusinfektionantamaa suojaa, kerätään tietoa omikronmuunnoksen aiheuttamasta taudista, ja selvitetään, poikkeako omikronmuunnoksen aiheuttama tauti oireiltaan ja vakavuudeltaan muiden varianttien aiheuttamasta koronataudista. Suomessa tehostetaan muunnosten seuranta mm. rajanäytteissä. Omikronmuunnoshavainnot varmistetaan sekvensoimalla, missä saattaa kestää useita päiviä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on 27.11.2021 antanut ohjauskirjeen tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä matkustajille, jotka ovat oleskelleet maissa, joissa on todettu B.1.1.529- koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Ohjauskirjeen mukaan Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiiniin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. Siitä, aiheuttaako uusi virusmuunnos aiempaa enemmän vakavampia tautimuotoja tai lisääkö se menehtymisen riskiä ei vielä tiedetä.

Ohjauskirjeen mukaan sekä EU että WHO:n asiantuntijaryhmä (Technical Advisory Group on SARS-CoV2 Virus Evolution TAG-BE) ovat 26.11.2021 kokouksissaan määritelleet B.1.1.529-virusmuunnoksen huolta aiheuttavaksi muunnokseksi (Variant of Concern). EU-maat ovat 26.11.2021 (EU Integrated Political Crises Response Arrangement IPCR COVID-19 High Level Round Table) yhteisellä päätöksellä ja perustuen Neuvoston suositukseen (Council Recommendation 2020/912) päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen ja epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset jatkotartunnat ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen.

Epidemiatilanne Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä

Alueet antavat sairaanhoitopiirien johdolla oman kokonaisarvionsa epidemiatilanteesta säännöllisesti. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on ollut 9.11.2021 lähtien koronaepidemian leviämisvaiheessa (15.11.2021 alkaen leviämisalue). Pirkanmaan pandemiaohjausryhmä on 21.12.2021 pidetyssä kokouksessaan todennut sairaanhoitopiirin olevan edelleen leviämisalue.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin 21.12.2021 laatimassa lausunnossa todetaan, että Covid-19 tapauksien ilmaantuvuus on ollut marraskuusta lähtien Pirkanmaalla jatkuvassa nousussa. Viikolla 50 uusia tapauksia todettiin 1613 ja viikolla 49 1427. Neljäntoista vuorokauden ilmaantuvuus per 100 000 asukasta on Pirkanmaalla nyt 576 ja seitsemän vuorokauden osalta 315. Tautitapauksia on todettu kaikissa Pirkanmaan alueen kunnissa. Rokottamattomilla 14 vuorokauden ilmaantuvuus on todella korkea; 12–39-vuotiailla 1300 ja 40-vuotiailla ja sitä vanhemmilla 800 per 100 000.

Koronatestejä tehdään lausunnon mukaan paljon, pelkästään Fimlabissa yli 1000 testiä per päivä, mikä on nykykapasiteetin ylärajoilla näytteenoton osalta. Tämän lisäksi näytteitä otetaan ja tutkitaan yksityisten palveluntuottajien toimesta. Koska testaaminen on suunnattu suurimman tartuntariskin tilanteisiin ja toisaalta niihin, joilla on suurin riski vaikeasta taudista, on ilmeistä, että osa tautitapauksista jää vaille mikrobiologista diagnoosia eli todellinen tautitaakka on havaittua suurempi. Positiivisten näytteiden prosenttiosuus tehdyistä testeistä on Fimlabissa vakiintunut noin 16 % tasolle, joka on korkeampi kuin Suomessa keskimäärin.

Lausunnossa todetaan, että omikron-variantin osalta sairaanhoitopiirissä ei ole vielä tietoa variantin ilmaantuvuudesta, koska laboratorioissa ei ole käytössä ns. seulontatestiä, vaan tieto varianteista tulee otantana tehtävistä sekvensoinneista ensisijaisesti THL:stä. THL on viimeksi vastannut sekvensointituloksia viikolta 47, jolloin omikronia ei vielä ollut havaittu. Myös Fimlab on tehnyt yksittäisiä sekvensointeja 7.12. otetuista näytteistä, joissa ei vielä todettu omikronia. Sairaanhoitopiiri arvioi, että on kuitenkin todennäköistä, että myös omikron-varianttia jo on alueella, sillä yhteydet sekä HUS-piiriin että Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin ovat tiiviit ja molemmista on tietoa variantin nopeasta leistyisestä.

Lausunnon mukaan sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tartuntaryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään. Viikolla 49 tartuntalähde selvisi varmuudella 49 %:ssa ja viikolla 50 43 %:ssa tapauksista. Yleisin tartunnan lähde on ollut perhepiiri. Tartunnat ovat lisääntyneet viikoilta 48–49 viikkoon 50 kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi yli 70-vuotiailla. Eniten tartuntoja viikolla 50 todettiin 30–49-vuotiailla. Alle 12-vuotiaiden osuus kaikista todetuista tartunnoista ei ole noussut (viikko 48 31 %, vko 49 30 % ja vko 50 26 %).

Sairaanhoitopiirin lausunnon mukaan ensimmäisen koronarokotuksen on Pirkanmaalla viikkoon 50 mennessä saanut 88,1 %. Nousu ensimmäisissä rokotuksissa on ollut varsin

hidasta, nousua viikkoon 49 vain 0,2 %. Kaksi rokotusta on saanut 83,8 % (+0,5 %) ja kolmannen rokotuksen 13,5 % (+4,6 %). Pirkanmaalla on yhä noin 50 000 rokotusten piirissä olevaa, jotka ovat täysin rokottamattomia ja heistä noin puolet on ikäryhmässä 40 vuotta tai yli, joilla on jo merkittävä riski sairastua vaikeaan, sairaalahoitoa vaativaan tautiin.

Lausunnossa todetaan, että tartuntojen määrien noustessa etenkin rokottamattomilla riskiryhmään kuuluvilla ja yli 30-vuotiailla johtaa vääjäämättä sairaala- ja tehohoidon tarpeen lisääntymiseen. Myös iäkkäitä ja riskiryhmiin kuuluvia kahdesti rokotettuja ovat joutunut sairaalahoitoon, mutta heillä taudinkuva on yleensä ollut lievempi ja esim. tehohoidon tarve on ollut harvinaista ja hoitajakso jäänyt koronaoireen takia lyhyemmäksi kuin rokottamattomilla. Tällä hetkellä yli 65-vuotiailla sairaalahoitoa vaativan Covid19-infektion ilmaantuvuus on rokottamattomilla yhdeksänkertainen verrattuna kahdesti rokotettuihin (366/100 000 vs. 43/100 000) ja 20–64- vuotiailla se on 30-kertainen (296/100 000 vs. 10/100 000). Sairaalahoidon kuormitus on noussut viimeisen 4 viikon aikana koko ajan, joka on johtanut tarpeeseen avata yksi kohorttiosasto lisää. Jotta tämä on ollut mahdollista, kiireetöntä sairaanhoitoa on jouduttu perumaan. Vaikka iäkkäiden ja riskiryhmään kuuluvien kolmannet rokotukset etenevät, nykyisessä epidemiatilanteessa rokottamattomien tartunnat eivät ole laskussa vaan päinvastoin, ja sairaalahoidon kuormitus tulee edelleen lisääntymään. Tällä hetkellä erikoissairaanhoidossa on vuodeosastohoidossa yhteensä 20 potilasta ja tehohoidossa 8 potilasta ja on todennäköistä, että hoitoon joutuvien määrät tulevat lisääntymään. Jo nykyiset potilasmäärät kuormittavat sairaanhoitoa merkittävästi. Koska kaksi rokotusta ei suojaa tartunnalta tai lieväoireiselta taudilta täydellisesti, ja omikron-variantin aiheuttamalta tartunnalta ilmeisesti vielä huonommin kuin aiemmilta varianteilta, on olemassa vaara, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla nähdään enenevästi tartuntoja, vaikka kolmannet rokotukset ovat nyt etenemässä. Tämä voi aiheuttaa henkilöstöpulaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä.

Lausunnon mukaan tartunnanjäljitys on kuormittunut sekä sairaanhoitopiirissä että kunnissa. Karanteeniin määrätään ainoastaan suuren riskin altistumistilanteet noudattaen THL:n ohjeistusta tämän tyyppisessä epidemiatilanteessa, jossa tartuntoja on todella paljon. Aiempaa nopeammin leviävä omikron-muunnos tulee entisestään heikentämään tartunnan jäljityksen merkitystä tartuntojen leviämisen estämisessä. Lausunnon mukaan tartunnanjäljitystä on digitalisoitu mahdollisuuksien mukaan. Sairaanhoitopiiri arvioi lausunnossaan, että jäljittämättömät tartuntaketjut muodostavat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen.

Sairaanhoitopiiriä on pyydetty kuvaamaan lausunnossa alueella käytössä olevat suositukset ja rajoitukset, sekä arvioimaan näiden ajankohtaista ja lähitulevaisuuden vaikutusta covid-19-epidemian kehityskulkuun alueella. Lausunnon mukaan alueella on yleinen maskisuositus yli 12-vuotiaille yleisissä sisätiloissa, julkisessa liikenteessä, takseissa, ulkotiloissa, joissa syntyy pitkäkestoisia ruuhkia sekä kouluissa ja oppilaitoksissa koulun sisätiloissa 4. vuosiluokalle ja siitä ylöspäin. Maskin käyttöä suositellaan myös kaikilla työpaikoilla lähityössä. Etätyösuositus on voimassa niissä tehtävissä, joissa se on mahdollista. Vierailuita sairaalassa on rajoitettu ajallisesti ja vierailijoiden määrän osalta. Tartuntatautilain 58 c pykälä on voimassa. Lisäksi Pirkanmaalla on tartuntatautilain 58 d pykälä tällä hetkellä voimassa ja sen mukaan tilojen käytöstä vastaavien toimijoiden on järjestettävä toiminta siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Toimija voi esimerkiksi rajoittaa asiakasmäärää, porrastaa kävijöiden osallistumista ja/tai tehdä tilaan ja asiakaspaikkojen sijoitteluun liittyviä järjestelyjä. Vaihtoehtona rajoitustoimenpiteille tilan ylläpitäjä voi ottaa yli 16-vuotiaille käyttöön koronapassin. Pirkanmaalla on myös 58 pykälän mukaiset rajoitukset yleisötilaisuuksiin LSSAVI:n päätöksellä, jota voi olla noudattamatta ottamalla käyttöön koronapassin.

Sairaanhoitopiiriä on pyydetty lausunnossa arvioimaan valtioneuvoston asetukseen perustuvien ravintolarajoitusten vaikutusta alueen ajankohtaiseen epidemiatilanteeseen. Lausunnon mukaan Pirkanmaalla on voimassa leviämisalueen

ravintolarajoitukset 17.11.2021 alkaen, joita toiminnanharjoittaja voi olla noudattamatta ottamalla käyttöön koronapassin, muussa tapauksessa alkoholin tarjoilu loppuu klo 17. Ravintoloissa, baareissa ja yökerhoissa voi koronapassilla viettää aikaa ahtaissakin tiloissa, laulaa ja tanssia aina klo 05 asti. Kovassa hälyssä äänen käyttö on yleensä voimakasta. Tartuntoja tapahtuu erityisesti, jos suunenäsuojuksen käyttö ei ole mahdollista, kuten syötäessä ja juotaessa. Myös laulaminen ja huutaminen muodostavat merkittävän riskin. Todennäköisesti nopeasti valta-aseman ottava omikron-muunnos on hyvin herkästi leviävä, ja se lisää samassa tilassa oleskelevien henkilöiden tartunnan riskiä, jos joukossa on tartunnan kantaja. Koronaviruksen kantajuus voi myös olla oireetonta, ja sitä voi kantaa myös rokotetut, mikä edelleen lisää samoissa tiloissa oleskelevien henkilöiden tartuntariskiä, kun sairautta ei voi päätellä oireiden perusteella. Kun samoissa tiloissa on rokotettuja ja rokottamattomia, joiden negatiivinen testitulokset voi olla 48–72 tunnin takaa, tartuntoja voi tapahtua tilassa oleskelevien välillä. On todennäköistä, että näissä tiloissa tapahtuu tartuntoja, vaikka enää jäljittämällä ei pystytä varmuudella selvittämään mistä tapahtumasta tartunta on saatu, silloin kun kyse ei ole perhepiirissä tapahtuneesta tartunnasta. Henkilöiden fyysinen läheisyys toisiinsa ja yhtä aikaa paikalla olevien määrä muodostavat erityisen riskin Covid-19-taudin leviämislle.

Sairaanhoitopiiriä on pyydetty lausunnossa kuvaamaan keinoja, joita sairaanhoitopiirillä on käytössä sairaala- ja tehohoitoa tarvitsevien potilaiden hoidon turvaamiseksi. Lausunnon mukaan Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä on laajasti keskeytetty kiireettömän hoidon toteuttaminen, jotta henkilöstöä on voitu kohdentaa päivystyksen ja kiireisen hoidon sekä koronapotilaiden hoitoon, mm. tehohoidon tukemiseen, kohorttivuodeosaston avaamiseen sekä päivystysalueen tukemiseen. Sairaanhoitopiiri on myös päivittänyt erillissopimukset henkilöstöjärjestöjen kanssa henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi.

Sairaanhoitopiiriä on pyydetty lausunnossa esittämään perusteltu arvio siitä, missä tapahtumissa ja kokoontumisissa rajoitukset olisivat välttämättömiä, minkälaisen

rajoitus arvioidaan välttämättömäksi ja miten rajoitus vaikuttaa epidemian leviämiseen. Tämänhetkisessä epidemiologisessa tilanteessa Pirkanmaan sairaanhoitopiiri esittää lausunnossaan yleisötilaisuuksiin 58 § ns. 0-päätöstä eli määräaikaista sulkua, mitä ei voisi koronapassilla kiertää. Näin saadaan ihmisten välisiä kontakteja vähennettyä koko Pirkanmaan alueella.

Sairaanhoitopiiriä on pyydetty lausunnossa kertomaan arvio siitä, onko ilmeistä, että tartuntatautilain 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja onko tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen päätöksen tekeminen laissa tarkoitetulla tavalla välttämätöntä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi. Lausunnossa todetaan, että tartuntatautilain 58 c § mukaiset ja muut jo toteutuneet toimet eivät ole riittäviä. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella ja yksittäisissä alueen kunnissa esiintyy merkittäviä tartuntaryypäitä ja -ketjuja, joita ei ole riittävästi saatavissa hallintaan tartunnanjäljityksen keinoin. Nämä tartuntaryypäät aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen edelleen leviämiseen alueella. Tämän vuoksi sairaanhoitopiiri arvioi lausunnossaan, että 58 d § voimassa oloa tulisi jatkaa 4 viikon ajan.

Sairaanhoitopiirin lausunnosta käyvät perustellusti ilmi edellä mainitut seikat, joiden perusteella tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen päätöksen edellytykset täyttyvät. Sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 50; sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryypäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella; ja tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen. Lausunnossaan sairaanhoitopiiri katsoo, että nykyisessä epidemiologisessa tilanteessa jo toteutuneet toimenpiteet eivät ole riittäviä.

Lausunnossa todetaan, että kokoontumisrajoitusten kiristäminen eri tapahtumissa ja tiloissa vähentäisi erityisesti rokottamattomien kontakteja rokotettuihin ja toisiinsa. Tällä rajoituksella olisi vaikutuksia myös THL riskipotentialitaulukon kohtalaisen tartuntariskin tilanteisiin mm. aikuisten joukkue- ja ryhmäliikunnassa. Sairaanhoidopiirin käsityksen mukaan nykyisessä epidemiologisessa tilanteessa THL:n riskiarviotaulukon korkean ja kohtalaisen riskin tiloja ja toimintaa tulee rajoittaa. 58 g § mukaisen päätöksen tulisi koskea kaikkia laissa mainittuja tiloja ja tilanteita. Näin saataisiin vähennettyä aikuisten kontaktien määrää riippumatta siitä ovatko he rokotettuja vai eivät. Lausunnossa todetaan, että lasten ja nuorten harrastustoimintaan ei tulisi kohdistaa rajoitustoimia tässä tilanteessa.

Pirkanmaan sairaanhoidopiirin ja Punkalaitumen kunnan alueella voimassa olevat aluehallintoviraston määräämät rajoitukset

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella ovat tätä päätöstä harkittaessa voimassa seuraavat, aluehallintoviraston tartuntatautilain nojalla tekemät päätökset:

LSSAVI/19242/2021 päätös 9.12.2021 koskien Pirkanmaan sairaanhoidopiirin kuntia ja Punkalaitumen kuntaa: tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys tilojen käytön edellytyksistä ajalla 13.12.2021- 31.12.2021.

LSSAVI/18864/2021 päätös 3.12.2021 koskien Pirkanmaan sairaanhoidopiirin kuntia ja Punkalaitumen kuntaa: 58 §:n mukainen määräys yli 20 henkilön yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisestä sisätiloissa ajalla 6.12.2021-5.1.2022.

LSSAVI/19876/2021 päätös 17.12.2021 koskien tartuntatautilain 16 § mukaisia pakollisia terveystarkastuksia. Voimassa 1.12.-31.12.2021.

Lisäksi alueella on voimassa valtioneuvoston asettamia, ravitsemustoimintaa koskevia rajoituksia.

Johtopäätös

Hybridistrategian toimintasuunnitelman oikeudellisen tilannearvion osalta todetaan, että tartuntatautilaki edellyttää viranomaisilta välittömiin toimiin ryhtymistä sen jälkeen, kun tieto torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä on saatu. Viranomaisten toimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia. Rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää kokonaisvaltaista arvioita, jossa päätöksiä punnitaan epidemiologisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten suhteen sekä suhteessa perusoikeuksiin. Perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädetään julkiselle vallalle velvoite turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä. Lisäksi julkisen vallan tulee perustuslain 7 §:n mukaisesti turvata oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset ohjaavat rajoitusten laajuutta ja sisältöä. Olennaista ovat vaatimukset rajoitusten hyväksyttävyydestä ja oikeasuhtaisuudesta sekä rajoitusten tarkkarajaisuus, täsmällisyys ja säätäminen lailla siltä osin kuin kyse on vapauksien rajoittamisesta.

Aluehallintovirasto toteaa, että tartuntatautilain 58 §:n ja 58 g §:n mukainen välttämättömyysarvio on kokonaisharkintaa, jossa yksin koronatartuntojen ilmaantuvuusluvulle tai muulle yksittäiselle tekijälle ei voida antaa ratkaisevaa merkitystä. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä ja rajoitusten suhteellisuus- ja tarkoitussidonnaisuusperiaatteiden mukaisia.

Tällä päätöksellä rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin asiantuntija-arvioiden sekä saadun ohjauksen perusteella on välttämätöntä. Sosiaali- ja terveysministeriön 22.12.2021 antama uusi ohjaus on merkittävästi muuttanut rajoitusten kohdentamisen arviointia. Hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisesti epidemian torjuntatoimet ovat aikaisempaa rajatumpia niin kohteeltaan, sisällöltään, kestoaltaan kuin alueeltaan, ja kohdennetaan ja painotetaan rajoitettavan kohteen riskipotentialin mukaisesti. Uuden ohjauksen myötä tarkoituksena on siirtyä aiemmin käytössä olleeseen alueellisesti ja valtakunnallisesti laajempaan rajoitusmahdollisuuteen, jolloin

myös suojattavien oikeushyvien painopiste muuttuu. Välttämättömysharkinnassa on huomioitu myös rajoituksen yhteiskunnalliset vaikutukset ja kansallisen hybridistrategian linjaus, jonka mukaan rajoitustoimenpiteitä toteutetaan vain, mikäli niillä saavutettava kokonaishyöty todennäköisesti ylittää niistä aiheutuvat haitat.

Yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyn tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Tartuntatautilain 58 §:ssä säädetään yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Sen mukaan edellytyksenä on, että laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tartuntatauti on todettu. Aluehallintovirasto toteaa, että Covid-19-tauti (SARSCoV-2) täyttää kyseisessä pykälässä mainitun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttavan yleisvaarallisen taudin määritelmän tartuntatautiasetuksen 1 § mukaisesti. Aluehallintovirasto toteaa saamansa sairaanhoitopiirin lausunnon perusteella, että yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltäminen on välttämätöntä Covid-19-taudin leviämisen estämiseksi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueella.

Covid-19-tauti leviää laajasti sairaanhoitopiirin alueella voimassa olevista rajoituksista ja suosituksiin perustuvista toimenpiteistä huolimatta tartuntaryppäissä, joiden jäljittäminen on merkittäväällä tavalla vaikeutunut, ja jotka aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen. Joukkoaltistumisten ja Covid-19-tartuntojen leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään. Siten tartunnan torjuntatoimista huolehtiminen yleisötilaisuuksissa on välttämätöntä.

Covid-19-taudin arvioidaan vakavalla tavalla vaarantavan terveydenhuollon kantokykyä, koska jo nykytilanteessa sairaanhoitopiirissä on jouduttu Covid-19-tautiin sairastuneiden potilaiden hoidon järjestämiseksi laajasti keskeyttämään kiireettömän hoidon toteuttamista, ja sairaanhoitopiiri arvioi sairaala- ja tehohoidon tarpeen edelleen lisääntyvän tartuntojen määrän kasvaessa. Sairaanhoitopiirin lausunnon mukaan Pirkanmaalla on yhä noin 50 000 rokotusten piirissä olevaa, jotka ovat täysin

rokottamattomia ja heistä noin puolet on ikäryhmässä 40 vuotta tai yli, joilla on jo merkittävä riski sairastua vaikeaan, sairaalahoitoa vaativaan tautiin. Myös iäkkäitä ja riskiryhmiin kuuluvia kahdesti rokotettuja ovat joutunut sairaalahoitoon.

Lisäksi, vaikka alueella ei ole vielä todettu sekvensoinnissa omikron-muunnoksen aiheuttamia tartuntoja, pitää sairaanhoitopiiri mahdollisena, että kyseisen muunnoksen aiheuttamia tartuntoja esiintyy alueella. THL:n mukaan Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut, että omikronmuunnos aiheuttaa merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille.

Voimassa olevat toimenpiteet eivät ole riittäneet turvaamaan alueen terveydenhuollon kantokykyä ja epidemian hallintaa. Siten potilaiden hyvä hoito sekä hoitavan henkilökunnan työkyvyn säilyminen vaarantuvat.

Ottaen huomioon sairaanhoitopiirin antaman asiantuntija-arvion alueensa epidemiologisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä lähitulevaisuudessa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä kieltää kaikki yleisötapahtumat ja yleiset kokoukset. Päätös kohdistetaan epidemiologiseen ja lääketieteelliseen tietoon perustuen yleisesti sisä- ja ulkotiloissa järjestettäviin yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin, joihin arvioidaan liittyvän koronatartunnan ja tartuntojen leviämisen riski. Aluehallintovirasto arvioi saamansa asiantuntijalausunnon perusteella, että päätöksen kohdentamisella yksinomaan kaikkein riskialteimmiksi arvioituihin kokoontumisiin ei ole riittävää vaikutusta vallitsevassa epidemiologisessa tilanteessa. Aluehallintoviraston arvion mukaan kokoontumisrajoituksen kohdentaminen määräyksessä mainittuihin yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin on tällä hetkellä välttämätöntä koronaviruksen laajemman leviämisen ehkäisemiseksi, riskiryhmien suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi.

Aluehallintovirasto toteaa, että epidemian aikana on painotettu lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten viimesijaisuutta. Aluehallintovirasto toteaa, että tässä päätöksessä tarkoitetut tilaisuudet, joihin rajoitukset kohdistuvat, ovat pääosin

aikuisväestölle suunnattuja. Niissä ei myöskään ole kyse sellaisista lasten arkeen kuuluvista toiminnoista, kuten koulusta ja harrastuksista, joiden turvaaminen on ensisijaisen tärkeää. Aluehallintovirasto toteaa, ettei päätökseen ole perusteltua tehdä ikäryhmäkohtaisia rajauksia, vaan sen voidaan arvioida olevan kokonaisuutena välttämätön ja yhdenvertainen.

Tilojen käyttö

Tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä Covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, aluehallintovirasto voi velvoittaa kaikkia pykälän 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita päätöksellä, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin lausunnosta ilmenee, että Covid-19-epidemian eteneminen ja terveydenhuollon huomattava kuormitus ovat jatkuneet huolimatta tässä päätöksessä aikaisemmin mainituista valtioneuvoston ravintolarajoituksista, tartuntatautilain 58 c §:n velvoitteista ja tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisista rajoituspäätöksistä sekä viranomaisten muista toimenpiteistä huolimatta. Sairaanhoitopiiri on arvioinut, että epidemiologinen tilanne tulee entisestään heikentymään ja sairaala- ja tehohoidon tarve kasvamaan.

Sairaanhoitopiirin ilmaantuvuus viimeisimmän 14 päivän ajalta on vähintään 50 per 100 000 asukasta kohden, sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella sekä tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja

terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen. Huomioon on otettava lisäksi tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntyä. Sairaanhoidopiirin lausunnon mukaan henkilöiden fyysinen läheisyys toisiinsa ja yhtä aikaa paikalla olevien määrä muodostavat erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi. Tartuntoja tapahtuu erityisesti, jos suunenäsuojuksen käyttö ei ole mahdollista, kuten syödessä ja juottaessa. Myös laulaminen ja huutaminen muodostavat merkittävän riskin. Todennäköisesti nopeasti valta-aseman ottava omikron-muunnos on hyvin herkästi leviävä, ja se lisää samassa tilassa oleskelevien henkilöiden tartunnan riskiä, jos joukossa on tartunnan kantaja.

Ottaen huomioon edellä mainitun valtakunnallisen epidemiologisen tilanteen sekä sen perusteella annetun valtakunnallisen ohjauksen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sairaanhoidopiirin asiantuntijatahoina antamat suositukset sekä sairaanhoidopiirin antaman asiantuntija-arvion alueensa epidemiologisesta tilanteesta ja sen kehittymisestä lähitulevaisuudessa sekä sairaanhoidopiirin alueella ajankohtaisesti voimassa olevat rajoitukset ja toimenpiteet, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä määrätä kaikki Pirkanmaan sairaanhoidopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2004 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ohjattuun harrastustoimintaan. Myös lasten harrastustoimintaa koskee kuitenkin Pirkanmaan sairaanhoidopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueella voimassa oleva aluehallintoviraston antama tartuntatautilain 58 d §:n

mukainen määräys. Lisäksi edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Päätös velvoittaa kaikkia tilojen hallinasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipajat ja kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmä-harrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisella toiminnalla tarkoitetaan kyseisen momentin 1 kohdassa tarkoitettu liikunta- ja urheilutoimintaa ja 2–6 kohdassa tarkoitettu huvi- ja virkistystoiminta. Tämä toiminta katsotaan covid-19-taudin leviämislle erityisen tartuntariskin muodostavaksi toiminnaksi.

Tämä päätös ei koske ammattuurheilemistä eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Aluehallintovirasto voi tehdä tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaisen päätöksen enintään kahden viikon ajaksi

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntien ja Punkalaitumen kunnan alueilla. Jos epidemiologinen tilanne alueella tai valtakunnallinen arvio rajoitusten tarpeesta olennaisesti muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoituspäätöstään uudestaan jo sen voimassaoloaikana.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 c, 58 d, 58 g, 58 h, 59 a-c ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Aluehallintoviraston koronaneuvonta tapahtumanjärjestäjille (ma-pe klo 8–11.30 ja 12.30–16): p. 0295 016 666. Lisätietoja antaa tarvittaessa lakimies Tanja Pietiläinen puh. 0295 018 450 (vaihde).

ylijohtaja

Marko Pukkinen

lakimies

Tanja Pietiläinen

LIITTEET

Liitteet kunnista, joiden alueita päätös koskee

JAKELU JA SUORITEMAKSU**Päätös yleistiedoksiantona**

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 24.1.2021 saakka. Päätöksen nähtävälle asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivuilla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivuilla.

Tiedoksi

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Punkalaitumen kunta

Alueen ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Sisä-Suomen poliisilaitos

Pirkanmaan ja Keski-Suomen pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Maksuton

Tämä asiakirja LSSAVI/20017/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/20017/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pietiläinen Tanja 23.12.2021 11:56

Ratkaisija Pukkinen Marko 23.12.2021 11:59